ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

ئوسمانجان ساۋۇت

زېمىن قەسىدىسى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر ھازىرقى زامان ئاتاقلىق شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرىدىن نەمۇنىلەر

ئوسمانجان ساۋۇت

زېمىن قەسىدىسى

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

大地之颂：维吾尔文/吾斯曼江·沙吾提编．—乌鲁木齐：新疆人民出版社，2008.6（2009.2 重印）
ISBN 978—7—228—11692—8

Ⅰ.大… Ⅱ.吾… Ⅲ.诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言）Ⅳ. Ⅰ227

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 081053 号

作　　者	吾斯曼江·沙吾提
责任编辑	孜来哈·艾则孜
责任校对	古丽夏尔·尼格买提
特约校对	亚生·扎依莫夫
封面设计	艾克拜尔·沙力
出版发行	新疆人民出版社
地　　址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话	0991—2827472
邮政编码	830001
印　　刷	新疆新华印刷二厂
经　　销	新疆维吾尔自治区新华书店
开　　本	880×1230 毫米　1/32
印　　张	4.875
插　　页	4
版　　次	2008 年 7 月第 1 版
印　　次	2009 年 2 月第 2 次印刷
印　　数	5001—8000 册
定　　价	14.00 元

نەشر بياتتىن

شائىر ئوسمانجان ساۋۇت 1945 ـ يىلى 26ـ ئۆكتەبىر ماناس ناـ
ھىيىسىدىكى بىر موزدۇز ئائىلىسىدە دۇنياغا كەلگەن. 1961 ـ يىلى ساـ
ۋەن ناھىيىلىك 1 ـ ئوتتۇرا مەكتەپنى تاماملىغاندىن كېيىن، شىنجاڭ ئۇـ
نىۋېرستېتىنىڭ ئەدەبىيات فاكۇلتېتىغا قوبۇل قىلىنىپ، 1966 ـ يىلى
ئوقۇش پۈتتۈرگەن . 1968 ـ يىلغا كەلگەندە، قۇمۇل ۋىلايىتىگە خىزـ
مەتكە تەقسىم قىلىنىپ، قۇمۇلنىڭ لىۋ شۇچۇەن دېھقانچىلىق مەيدانىدا
ئوقۇتقۇچىلىق قىلغان . 1974 ـ يىلى ساۋەن ناھىيىسىگە يۆتكىلىپ كەلـ
گەندىن كېيىن ئىلگىرى ـ ئاخىر بولۇپ ناھىيىلىك 1ـ ئوتتۇرا مەكتەپ،
2 ـ ئوتتۇرا مەكتەپ، 3 ـ ئوتتۇرا مەكتەپ ۋە ساۋەن ناھىيىلىك پېداگوـ
گىكا مەكتىپىدە ئوقۇتقۇچى، ئىلمىي مۇدىر بولۇپ ئىشلىگەن . 1981 ـ يىـ
لى بېيجىڭدىكى لۇشۈن ئەدەبىيات ئىنستىتۇتىدا ئوقۇغان . 1986 ـ يىلى
7ـ ئايدا شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق ئەدەبىيات ـ سەنئەتچىلەر
بىرلەشمىسىگە يۆتكىلىپ كېلىپ، ئاۋۋال «كۆۋرۈك» ژۇرنىلىدا، كېيىن
«تارىم» ژۇرنىلىدا مۇھەررىرلىك قىلغان .

ئوسمانجان ساۋۇتنىڭ ئىجادىيىتى 1960 ـ يىللارنىڭ باشلىرىدا يازـ
غان «ياڭرا، ئەجرىم» ناملىق شېئىرى بىلەن باشلانغان . ھازىرغىچە ئۇ
مىڭ پارچىدىن كۆپرەك شېئىر يازدى . «ئالمىدەك يۈرەكتە ئالەمچە
سۆيگۈ»، «تاڭ لىرىكىلىرى»، «تەڭرىتاغ شامالىرى»، «تۈن تىۋىشلىـ
رى»، «تاغلار بىلەن سۆزلىشىش»، «گۈللەر سۆزلەيدۇ» ناملىق ئالتە
پارچە توپلىمى نەشر قىلىندى .

ئوسمانجان ساۋۇت ئەدەبىي تەرجىمە ساھەسىدىمۇ كۆرۈنەرلىك

خىزمەتلەرنى ئىشلىدى . ئۇ ھازىرغىچە «كۆلگۆلۈكمۇ، يىغلىغۇلۇقمۇ»، «مەڭگۈلۈك قانۇنىيەت» قاتارلىق خەنزۇ ۋە قازاق تىلىدىكى بىر نەچچە رومانىنى، سىرگىي يېسىنىن، ئاباي قاتارلىق چەت ئەل شائىرلىرىنىڭ يۈز نەچچە پارچىدىن ئارتۇق شېئىرلىرىنى، شۇنداقلا ئەدەبىي - سەنئەت نەزەرىيىسىگە ئائىت ماقالە - ئوبزورلاردىن نەچچە ئون پارچىنى ئۇيغۇر تىلىغا تەرجىمە قىلىپ ئوقۇرمەنلەر بىلەن يۈز كۆرۈشتۈردى .

بۇ توپلامغا شائىر ئوسمانجان ساۋۇتنىڭ ۋەكىللىك خاراكتېرىگە ئىگە بىر تۈركۈم مۇنەۋۋەر شېئىرلىرى تاللاپ كىرگۈزۈلدى .

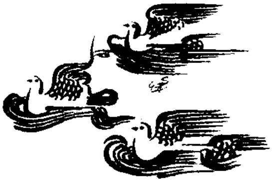

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

مۇندەرىجە

نۇرپەنىڭ كۆزى 1
گۈللەر سۆزلەيدۇ 5
ئۇۋا 8
ۋەتىنىم سۈت بەرگەن هالال ۋە ئاپئاق 10
يېڭى يىل، يېڭى روھ، قۇتتىن سەپ قۇرار 13
ئايرىلىش 16
ئالمىدەك يۇرەكتە ئالەمچە سۆيگۈ 18
تۇزان قەسىدىسى 19
ئاق قېيىن 21
تاڭ لىرىكىلىرى 22
ساۋاقداشلىرىمغا 26
تال - تال چاچلىرىڭ تاڭ نۇرى، ئانا 27
چېچىمدىكى بىر تال ئاق 29
كۆكلەم 33
قەشقەر كۈيلىرى 35
نۇردەك ياشاپ، نۇردەك ئۆتتىڭىز 46
سەپەر كۈيلىرى 48
كەل، شائىرە 66
ئارمانلىق دەملەردىن ئالدىم بىر نەپەس 68
ئارچا شاخلىرىنى كېلمەن سۆرەپ 70
ئىدىقۇت 72

ئۆزۈم ئۈچۈن ئۆزۈم پۈتكەن دۇئالار 75
تۈن تۈشلىرى 79
زوردۇن سابىرغا مەرسىيە 96
يېڭى يىل ئىلھاملىرى 99
قۇياشنىڭ باغرىغا سىڭىپ كېتىمىز 103
تولۇن ئاينىڭ يۈزىدە 107
ئەقىدە 110
كۆيگەن جان 112
ھايات، سۆيگۈ، تەبىئەت، تۇپراق 114
ئۆكۈنۈش 119
دىلبىرىم، بار ئىدى قوينۇڭدا ئاخشام 122
كەل، شائىرە 124
قىيا تاشتىكى سۈرەتلەر 126
جەننەت كۆڭۈل دىلدارىم، باشلا مېنى جەننەتكە 128
ئانا تىل 131
تاغ ناخشىلىرى 133
ئاشۇ سەھرا، ئاشۇ بۇلاق، ئاشۇ تولۇن ئاي 137
ساۋاقداش 139
قىزغىنىش 142
كۈتۈش 144
21 ـ ئەسىر بىلەن سۆزلىشىش 146
تەشۋىش 148
سېغىنىش 149

نۇرپەنىڭ كۆزى

1

زۇلمەتنى يورۇتقان سېنىڭ كۆزلىرىڭ ،
تىنىقلىق جېنىمغا قوشۇپ تۇرغان جان .
ناخشىغا ئايلانغان دېگەن سۆزلىرىڭ،
بارلىقلىق قايناتقان تومۇرلاردا قان .
شال ئىدى ھۆرلەرگە ئۆرگەن بۆزلىرىڭ،
نۇر يولى ئىدىڭ سەن تەڭرى بەرگەن يان .

2

ھەر قەۋەت ئالەمدىن تاللىغىنىم سەن،
مىڭ يىلدىن كېيىنمۇ يوق بۇڭا نالەم .
ئىزىڭدىن ئۆيۈمدە ئۈندى مىڭ گۈلشەن،
مىليونچە قەۋەتتۇر بىزنىڭ بۇ ئالەم .
ھەر قەۋەت بېشىدا كۈمۈشتەك كۈلكەڭ،
ئەقلىم لال ھەمىشە، ھەمىشە لالەم .

3

ئاسماننىڭ رەڭگىدە كىيىپ يېشىل تون،
سىزسەن بوشلۇققا يېشىل چەمبىرەك .

ۋىسالىغا ئالدىراپ، دېدىم باشقا قون،
يۇلتۇزلار قىزىسەن شۇتاپ يەكمۇ يەك .
يارىنى كۆرگەننىڭ تەلەيلىرى ئۇلۇغ،
چۈش ۋەسلى پاكىزدۇر ئۇخىمىزدىن بەك .

4

گۈللەرنىڭ بەرگىدە قارىچۇقۇڭ قاراپ ،
ئىپار ۋە رەڭلەرگە بېرىدۇ باھا .
لەۋلىرىڭ لېۋىمگە تامچىتار شاراب،
مىڭ ياشقا كىرىدۇ چوقۇم بۇ ۋاپا .
تەنلىرىڭ تېنىمگە كېتىشكەن تاراپ،
سەن باردا ئالەمدە بولمايدۇ جاپا .

5

تاملاردىن دەم ئۇرۇپ مارايدۇ كېيىك،
تونۇدۇم كۆزلەرنى، چاچرايدۇ شولا .
يەنە كۆي باشلايمەن كەتتى دىل ئېيىپ
ئالتۇندىن، كۈمۈشتىن پۈتۈلدى جۇلا .
كېلىسەن بىر كۈنى قۇيۇن تون كىيىپ،
مىنگىنىڭ ئارغىماق ئالا يا قۇلا ...

6

بۇلاقلار كۆرسەتتى سۈزۈك بىر سۈرەت،
قارىچۇققا گۈللەردەك سۆزلەيدۇ چىراغ .
قىسسىلەر يالقۇنلۇق، بايان رەتمۇ رەت،
ھەسرەتتەك ئۆكسىتەر جىنىمنى پىراق،

ماڭلايغا ئويۇپتۇ سىنى بۇ قىسمەت،
ھېچكىممۇ ئۇنىڭدىن قاچالماس يىراق.

7

دەرەخلەر ئۇچىدا يۇلتۇز چاراقلاپ،
سىنچىلاپ، زىغىرلاپ باقار قەدەمگە.
قاينايدۇ تۇيغۇلار ياغدەك ۋاراقلاپ،
دەرىجە تۆت خانە... ئەلا رەقەمدە.
كېلىمەن مەنزىلدە، ئاھ، دەپ ياياقلاپ،
جۇل بىلەن تول دېگەن ئالىي لەقەمدە.

8

ھاۋادا جىنىمىز بىر تىنىق ئۆزرە،
تونۇدۇم چېقىنلار ئاشۇ بىر قاراق.
ئەس ـ يادىڭ قولۇمغا تۇتقۇزدى گۆررە،
بىر باقساڭ يىگىتمەن بىر ئەسىر ياراق.
كۆڭلۈمدە بار مىنىڭ تاغلاردەك ئۆزرە،
ياشىدىم سىنىڭسىز... باغرىمدا تاراق...

9

تاڭلارغا قادالدىم، تاڭلارمۇ ماڭا
قادالدى سەندىكى قاراشلار بىلەن.
ھەنىنۋا ھەسرەتنى سۆزلەيمەن ساڭا،
تاڭلاردەك دىلدار يوق، تاڭلاردەك لىۋەن.
ئوخشاپلا كېتىسەن ئەجەبمۇ ئاڭا
تاڭ باردا كېچىلەر مەڭگۈلۈك ئېۋەن.

10

ئاسمانمۇ، زېمىنمۇ سەن بوپ قارايسەن،
نەلەرگە كەتتىكىن ئۇلارنىڭ ئۆزى .
شەپەقتە گۈلخان سەن، گۈلدە ئاراي سەن،
مېنىڭ – مەس بۇ چوقۇم قۇدرەتىنىڭ سۆزى .
ئالەمدە مىليون كۆز ... كۆزلەر يارايسەن،
بۇ كۆزلەر ماڭا تەن دىلدارنىڭ كۆزى .

2003 ـ يىل 4 ـ مارت، ئۈرۈمچى

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

گۈللەر سۆزلەيدۇ

بىر ئاسمان، بىر زېمىن ئالەم ئىچىدە ،
جەۋھەرلەر سۆزلەيدۇ گۈللەرنىڭ تىلى .
ئۈز رەڭلەر چاقنايدۇ كۈندۈز ـ كېچىدە،
رەڭلەردىن يايرايدۇ ئادەملەر دىلى .
تۈگمەس مەرغۇللار مەڭگۈ ئەۋجىدە،
تىنماستىن تىترەيدۇ خۇشتارلار قىلى .

«مۇھەببەت، يورۇقلۇق، بەخت ۋە ۋاپا»،
بۇ تۆت سۆز بۇ تىلدا سۆرەيدۇ سالماق .
يوق ئۇندا رەزىللىك، جەبىر ۋە جاپا،
يەلمايە، تۇلپارنىڭ پۇتىدىن چالماق .
دانىشىم، بىلگەيسەن، گۈللەردە ساپا،
ھاجەتسىز تاپالماي، تارىقىش، تالماق .

دېڭىزنىڭ بويىدا، يىراق بىر يۇرتتا ،
سۆزلەشتىم بۇ تىلدا بىر نېگىر بىلەن .
يۈرەكلەر تۇتاشتى، دىل تولدى قۇتقا،
چۈشىنىش تۇيغۇسى نەقەدەر لېۋەن !
گۈللەرنى ئالقىدۇق، لەت يوللاپ جۇتقا،
ياراشقان يارىلىش، يوق قىلچە ئېۋەن .

ئەرشتىن چۈشتىمۇ؟ پەيدادۇر جېكسۇن،
گوياكى ئاۋۇشار تەلۋە باخشىلار .

بۇنداقتا ھەر كىشى بىلگەننى ئېيتسۇن،
ياڭرىسۇن قۇترىغان غالجىر ناخشىلار .
مەنىلەر تېگىگە ھەربىر باش يەتسۇن،
نىقابنىڭ ئىچىدە ئىكەن ياخشىلار .

*　　　*

قىيادا قارغالداق كۆلۈپ تۇرىدۇ،
ئاق ماھۇق بۇلۇتقا پۈركۈپ تەبەسسۇم .
باغرىدا يۈرىكىم ئۇرۇپ تۇرىدۇ،
دۈردۈن بوپ ئۇزايدۇ بۇندا ھەر بىر زۇم .
قارىشىمدا ھېلىن قىز يوروپ تۇرىدۇ،
گۈللەرنىڭ تىلىدا سۆزلەشتۇق چوقۇم .

ھېيىننىڭ[1] كۆيلىرى تۇتتى كۆكسۇمنى،
چوققىدىن چوققىغا ھايالسىز ئۆتتۈم .
دۈبلىندا پۈرىدىم قارا كۆركۈمنى ،
نەۋائىي پەيزىنى دىللارغا تۆكتۈم .
ئېيتتىما، مۇقامدىن نەچچە تۈركۈمنى،
ئۇيغۇن ۋە ئۇيقاشلىق بەھرىگە چۆكتۈم .

قارا كۆز، كۆك كۆزلەر چاناقلار ئارا
بىر ـ بىرىن پۈراشتى تاپتى داۋالىق .
بۇ تىلماچ، ئاجايىپ گۈللەرگە قارا،
يول تۈزەپ ياتىدۇ قۇزدا خاۋالىق .
«جانەي»نى مەز بولۇپ توۋلايدۇ دارا،
تىلسىمات چوققىلار زەپمۇ ھاۋالىق .

كاتيۇشا ئىككىمىز ئىدىقۇتتا بىز،
ئانارگۈل ئالدىدا توختىدۇق بىرپەس .

سۆل تۆككەن بەرگىلەر ئەجەبمۇ خۇنرىز،
كۆركىلەر ئىچىدە، ئاھ، يوقاتتۇق ئەس.
گۈل ئاغزى ئېچىلدى،
لەۋلىرى قىرمىز،
مۇڭداشتۇق ۋۇجۇدتا ھاياجان پەۋەس.

چىمەنلىك دون بويى، ئاپتاپپەرەسلەر،
قايناتتى چاۋارتىپ تەندە قېنىمنى.
«موسكۋا ئاخشىمى» ئاڭنى كەس ـ كەسلەر،
«پارسنىڭ كۆيلىرى»[2] يېدى جېنىمنى.
ئەۋجىگەن تۇيغۇلار قاچانمۇ پەسلەر؟
كاتيۇشا!
نەرىمگە سالدىڭ ئېڭىمنى؟

ئاھ، ئەجەب خىسلەتلىك گۈللەرنىڭ تىلى،
ھەننىۋا قۇلۇپنى مۇدرىمەي ئاچقان.
قۇلۇپسىز يايرايدۇ يارەنلەر دىلى،
تاڭلارغا، تاغلارغا ئىپارلار چاچقان.
يىلىمىز ھەمىشە بولسۇن گۈل يىلى،
كۆلپەتلەر كۆللەردەك توزۇغان،
قاچقان!

2002 ـ يىلى ئىيۇل، ئۈرۈمچى

① سىماس ھېينى— ئىرلاندىيە شائىرى، نوبېل مۇكاپاتىنىڭ ئىگىدارى.
② مەشھۇر رۇس شائىرى سېرگېي يېسېنىننىڭ داڭلىق شېئىرىي تۈركۈمى.

ئۇۋا

سۆگەكلەردىن پۈتكەن تۆت تامغا
ئاپتاپ تۆكەر تومۇردىكى قان .
يۈرەك ماڭغال سوغۇق ئۇۋاڭغا،
كۆيۈپ تۇرار ئۇندا دائىم جان .

پېشانەڭگە، بولساڭ پەرىشتە،
پۈتۈلدۇ جەزمەن بىر شەيتان .
بەخت دېگەن يۈرەر ئەرشتە،
ئۇنى ئىزدەپ بولسەن سەرسان .

بىر بۇلۇڭدا تاڭ ئاتسا كۈلۈپ،
ئۈچ بۇلۇڭدا ھومىيدۇ تۈن .
شادلىقىڭنى ھەسرەتكە بۆلۈپ،
چوغ بولساڭمۇ بولسەن تۈتۈن .

خىزىر بولۇپ تېخى دۈشمەنلەر،
ئىشىك ئېچىپ كىرىدۇ ئاڭا .
ئوتتەك يانغان ياقۇت گۈلشەنلەر
تۈيۈلىدۇ دوزاخ بوپ ساڭا .

تاغ يۈدۈيسەن ئۈستۈڭگە شۇندا،
بولار تەگرى ئەرلىككە گۇۋاھ .

قاقالمىسا، ياخشىلار مۇڭغا،
تولارمىدىڭ شادلىققا ئۇۋا ؟!

1993- يىلى ئۆكتەبىر، ئۈرۈمچى

ۋەتىنىم سۈت بەرگەن هالال ۋە ئاپئاق

يالغانغا تۆزمىدىم ئاشۇ يىللاردا،
بېشىمغا تەگسىمۇ دەھشەتلىك تاياق.
قارشىلىق ياسىدى تۇغيان دىللاردا،
پالاكەت باسسىمۇ ئۆيۈمگە ئاياغ .
غەمگۈزار ۋەتىنىم، ئەي ئۇلۇغ ئانا،
چۈنكى سەن سۈت بەرگەن هالال ۋە ئاپئاق .

تۆھمەتنى رەت قىلدىم، قىلمىدىم پىسەنت،
سۆيىقەست دەشتىدە ياۋ قالدى ياياغ .
ئىبلىشتىم، زورلۇقتا ياۋ يەڭگەن بىلەن،
ھەقىقەت بابىدا تاپشۇردى ياراغ .
بەقۇۋۋەت سەزدىمەن ئۆزۈمنى ئانا،
چۈنكى سەن سۈت بەرگەن هالال ۋە ئاپئاق .

«پەيلىم»دىن يانمىدىم، تۇردۇم قەد كېرىپ،
بولسىمۇ ئۇلارنىڭ قەستى جان ئالماق.
دېدىمكى، لەببەيچى تولغان جەننەتتىن،
مىڭ ئەلا پىداكار ئەر چۈشكەن دوزاخ .
پەزىلەت نۇر چاچتى، ئەي ئۇلۇغ ئانا،
چۈنكى سەن سۈت بەرگەن هالال ۋە ئاپئاق .

此为试读，需要完整PDF请访问： www.ertongbook.com